

OBECNOŚĆ KOŚCIOŁA PRAWOSŁAWNEGO W PRZESTRZENI MEDIALNEJ

Słowa kluczowe: media, telewizja, internet, radio, Orthodoxy, Cerkiew.pl

Dziś często można usłyszeć opinie dotyczące ogromnej roli mass mediów w życiu człowieka. Media zaczęły odgrywać coraz większą – jeśli nie decydującą – rolę we współczesnej cywilizacji¹. Wpływ, jaki wywierają środki przekazu na otaczającą nas rzeczywistość, zdaje się stale powiększać. Kościół jako Bogo-ludzka instytucja, powołana do głoszenia Słowa Bożego nie może pozostać obojętny na ten fakt, ponieważ media posiadają ogromny potencjał misyjny². Możliwość informowania o życiu Kościoła, wpływania na ludzkie poglądy otwiera nową przestrzeń ewangelizacyjną.

„Środki społecznego przekazu stawiają duszpasterstwo w nowej perspektywie”³. Poza korzyściami wynikającymi z zastosowania nowych technologii w ewangelizacji dostrzegalne są też zagrożenia, m.in. konflikt zmienności mediów z niezmiennością Słowa Bożego czy wykorzystywanie mediów wyznaniowych do celów politycznych⁴. Problemem, z którym cały czas musi sobie radzić Kościół, jest dostosowywanie języka i poziomu komunikacji do odbiorców. W kontekście mediów problem ów sygnalizował już w 1990 roku ksiądz Jan Chrapek CSMA, zastanawiając się nad tym, „jak należy zorganizować od strony językowej przekaz kaznodziejski, katechetyczny, by był zrozumiały dla pokolenia, które wyrasta w symbiozie z elektronicznymi technikami komunikowania, przyswajając sobie ich język, symbolikę i wszystkie cechy”⁵.

1. Stan obecny w Polskim Autokefalicznym Kościele Prawosławnym

1.1. Prasa drukowana

W drukowanej prasie na czołowej pozycji znajdują się dwa miesięczniki: oficjalny periodyk „Wiadomości Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego” i „Przeгляд Prawosławny”. Organem prowadzącym pierwsze z czasopism jest Wydawnictwo

---

1 G. Łęcicki, *Kościół a media*, [w:] *Media w duszpasterstwie*, red. M. Przybysz, ks. T. Wielebski, Warszawa, 2014, s. 146.

2 Por. ibidem, s. 163.

3 M. Laskowska, *Środki społecznego przekazu w duszpasterstwie. Etyczna analiza relacji*, [w:] *Media....*, s. 83.

4 Zob. ibidem, s. 96–101.

5 Ks. J. Chrapek CSMA, *Współczesne techniki komunikowania nowym wyzwaniem dla Kościoła*, [w:] *Kościół a środki społecznego przekazu*, Warszawa, 1990, s. 18.

Metropolii Warszawskiej. Miesięcznik publikuje oficjalne sprawozdania dotyczące najważniejszych wydarzeń z życia Kościoła prawosławnego w Polsce w minionym miesiącu. Mniej oficjalny charakter ma „Przegląd Prawosławny” wydawany przez Fundację Księcia Konstantego Ostrojskiego. Zawiera on, poza relacjami z życia Kościoła w Polsce i na świecie, także teksty publicystyczne, kazania, artykuły poświęcone historii i wywiady. Posiada ponadto stałe rubryki w językach: rosyjskim, białoruskim, ukraińskim. Historia „Przeglądu” sięga roku 1985. Ukazywał się on jako dodatek do „Tygodnika Polskiego”. Po sześciu latach usamodzielniał się i przyjął obecną nazwę. Miesięcznik jest dystrybuowany za pomocą wewnętrznego kolportażu do parafii prawosławnych. Można go kupić również w sklepach i kioskach w województwie podlaskim.

Na rynku prawosławnej drukowanej prasy wyznaniowej istnieje również wiele innych mniej znaczących tytułów – związanych najczęściej z poszczególnymi diecezjami, parafiami i organizacjami np. Bractwem Młodzieży Prawosławnej. Czasopisma te mają charakter lokalny i podejmują przede wszystkim tematy związane z daną społecznością bądź po prostu ją interesujące. Wśród tytułów można wymienić m.in. następujące pozycje: „Polski Żołnierz Prawosławny”, „Arche”, „Lestwica”, „List Informacyjny Bractwa Młodzieży Prawosławnej”.

1.2 Radio

W krajach typowo prawosławnych istnieją również rozgłośnie Kościołów autokefalicznych. W Grecji istnieje np. Ραδιοφωνικός Σταθμός της Εκκλησίας της Ελλάδος (Stacja Radiowa Kościoła Grecji), która emituje audycje o charakterze katechetycznym, kulturowym i moralizatorskim, a także codzienne transmisje nabożeństw. W Rosji funkcjonują rozgłośnie o tematyce prawosławnej, m.in. Radoneż, Sofija, Wiera, Alef, Teos⁶, nienależące jednak formalnie do struktur Rosyjskiego Kościoła Prawosławnego. Szeroko rozwinięta jest również działalność radiowa w Rumuńskim Kościele Prawosławnym.

Warto także pokrótce wspomnieć o sytuacji związanej z działalnością radiową Kościoła rzymskokatolickiego w Polsce. Najpopularniejszą rozgłośnią jest należąca do warszawskiej prowincji redemptorystów Radio Maryja. To jedyna rozgłośnia ogólnopolska należąca do Kościoła katolickiego⁷. Kościół w Polsce korzysta również z czasu antenowego Polskiego Radia. Za przygotowywanie audycji katolickich odpowiada Redakcja Programów Katolickich Polskiego Radia⁸.

Polskie Radio

Kościół prawosławny w Polsce ma ustawowe prawo do korzystania z czasu antenowego udostępnionego mu przez radio publiczne. Posiada ponadto swoją rozgłośnię radiową, emitującą program pięć godzin dziennie. Poza klasyczną rozgłośnią jedna z diecezji prowadzi radio internetowe.

6 Ł. Szurmiński, *System medialny Federacji Rosyjskiej*, [w:] *Wybrane zagraniczne systemy medialne*, red. J. Adamowski, Warszawa 2008, s. 235.

7 P. Wiśniewski, *Radiofonia i telewizja. Narzędzia służące realizacji misji Kościoła. Prawo i praktyka w Polsce 1989–2008*, Lublin 2010, s. 237.

8 Informacja od Redakcji Programów Katolickich por. <www.polskieradio.pl/37, Redakcja-Katolicka/900,Onas> (13.03.2015).

Artykuł 36. Ustawy z dnia 4 lipca 1991 r. o stosunku Państwa do Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego mówi:

Kościół ma prawo emitowania w państwowych środkach masowego przekazywania nabożeństw w niedziele i święta prawosławne oraz swoich programów religijno-moralnych i kulturalnych. 2. Sposób realizacji uprawnień, o których mowa w ust. 1, regulują porozumienia między Świętym Soborem Biskupów a jednostkami publicznej radiofonii i telewizji⁹.

Wprowadzenie cytowanego artykułu w życie regulują porozumienia pomiędzy Polskim Radiem i Polską Radą Ekumeniczną.

Pierwsze audycje poświęcone tematyce prawosławnej wyemitowano w 1981 roku¹⁰. Miały one charakter 30–40-minutowych (później 60-minutowych) programów nadawanych początkowo czterokrotnie, a następnie dziewięciokrotnie w ciągu roku.

Zmiany przyniósł rok 1991. To moment rozpoczęcia nadawania cyklu audycji *Pięć minut z Biblią* na antenie Programu II Polskiego Radia. W tymże roku radio transmitowało po raz pierwszy wielkanocne nabożeństwo, a w 1992 roku również nabożeństwo bożonarodzeniowe. Kościoły, będące członkami Polskiej Rady Ekumenicznej, otrzymały możliwość emisji dziesięciminutowych audycji w Programie IV Polskiego Radia¹¹.

Za przygotowanie audycji religijnych odpowiada obecnie powołana w 2005 roku Redakcja Audycji Religijnych Polskiego Radia. Audycje emitowane są w programie II.

W Polskim Radiu audycje o charakterze prawosławnym emitowane są także na poziomie lokalnym na terenie województwa podlaskiego.

Historia obecności prawosławnych programów w Polskim Radiu Białostok rozpoczęła się w 1989 roku. Radio Białostok (wówczas jeszcze Białostocka Rozgłośnia Polskiego Radia) udostępniło pięć minut czasu antenowego w ramach niedzielnej półgodzinnej porannej audycji dla mniejszości białoruskiej. Już rok później prawosławni dysponowali swoim własnym 15-minutowym programem o białoruskojęzycznej nazwie *Pierad wychadam w Cerkwu (Przed wyjściem do Cerkwi)*. W tymże roku udostępniło Kościołowi prawosławnemu kolejne piętnaście minut, tym razem w sobotę. Zespół powołany przez biskupa białostockiego i gdańskiego Sawę stworzył program *Duchownyje sustreczy (Duchowe spotkania)*¹². Programy emitowane są po dzień dzisiejszy w językach polskim, białoruskim, ukraińskim i rosyjskim. W audycjach poruszane są tematy duchowości, teologii, katechizacji, historii, prezentowane formy reportażowe, wiadomości z życia Kościoła oraz emitowana jest muzyka cerkiewna¹³.

Poza dwoma wymienionymi audycjami Radio Białostok transmituje ważniejsze prawosławne nabożeństwa. Pierwsza relacja na żywo odbyła się 7 stycznia 1991 roku¹⁴.

9 Ustawa z dnia 4 lipca 1991 r. o stosunku Państwa do Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego, <<http://isap.sejm.gov.pl/Download.jsessionid=E204FAB55638E4A2F61028F0786FE65A?id=WDU19910660287&type=3>> (10.03.2015).

10 J. Charkiewicz, G. Kuprianowicz, *Kościół prawosławny w Polsce a media: 1989–2004*, [w:] *Media wyznaniowe w Polsce 1989–2004*, red. E. Kossewska, J. Adamowski, Warszawa 2004, s. 103.

11 Ibidem, s. 103.

12 G. Misijuk, *Audycje radiowe i telewizyjne*, [w:] *Kościół prawosławny w Polsce dawniej i dziś*, red. L. Adamczuk, A. Mironowicz, Warszawa 1993, s. 156.

13 J. Charkiewicz, G. Kuprianowicz, op. cit., s. 104.

14 Ibidem.

Regularne transmisje pojawiają się w wigilię Bożego Narodzenia (6 stycznia w godzinach wieczornych) i w święto Wielkanocy (w godzinach popołudniowych). Nabożeństwa te transmitowane są z Katedry św. Mikołaja w Białymstoku.

Radio Orthodoxyia

Dekretem arcybiskupa białostockiego i gdańskiego Jakuba z dnia 30 listopada 2001 roku powołane zostało radio diecezji białostocko-gdańskiej o nazwie Radio Orthodoxyia. Posiada ono status nadawcy społecznego. Swoją pierwszą audycję na częstotliwości 102,7 FM rozgłośnia wyemitowała 19 grudnia 2001 roku. Celem powstania rozgłośni były katechizacja społeczeństwa, pogłębianie wiedzy o prawosławiu i wiedzy o regionie podlaskim¹⁵. Redakcję tworzyli wolontariusze – sytuacja ta nie zmieniła się po dzień dzisiejszy. W pracy zaangażowany jest 10–15-osobowy zespół złożony głównie z młodych ludzi, zmieniający się na przestrzeni lat.

W 2010 roku Radio Orthodoxyia przeprowadziło dwie pierwsze transmisje w czasie rzeczywistym. Pomyślny przebieg tego przedsięwzięcia, a także rozwój techniki i idących za nim możliwości, sprawiły, że transmisje zaczęto powtarzać częściej.

W ramówce rozgłośni znajdują się audycje o charakterze katechizacyjnym jak np. czytanie i wyjaśnianie Pisma Świętego, programy przedstawiające informacje z życia Kościoła prawosławnego, relacje z wydarzeń, formy reportażowe, a także audycje niezwiązane z praktykami religijnymi, jak np. „Koncert życzeń”.

Radio Orthodoxyia zgodnie z zasadami koncesji nie emituje reklam. Ma charakter nadawcy społecznego, stąd finansowana jest jedynie z dobrowolnych wpłat słuchaczy. Rozgłośnia na bieżąco dostosowuje się do nowych technologii. Posiada stronę internetową, na której umieszczone są wybrane pliki dźwiękowe z zapisami audycji.

1.3. Telewizja

Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny [dalej PAKP] nie posiada swojej oficjalnej stacji telewizyjnej. Korzysta z uprawnień nadanych mu w Ustawie o stosunku do PAKP za pośrednictwem telewizji publicznej. W okresie stałego rozwoju jest również telewizja internetowa portalu Cerkiew.pl obecna w serwisie Youtube.com.

Warto krótko scharakteryzować sytuację stacji telewizyjnych Kościołów w innych krajach. Patriarchat Rumuński posiada stację telewizyjną Trinitas. Została ona utworzona w październiku 2007 roku przez nowo wybranego patriarchę Daniela¹⁶. Emituje programy całodobowo, w odróżnieniu np. od jej odpowiednika w Serbii. Istniejąca w Serbii stacja telewizyjna Hram (należąca do Serbskiego Kościoła Prawosławnego) emituje audycje od godz. 16. do 20. W pozostałych godzinach nadawane są programy powtórkowe. W Grecji istnieje radio i telewizja pozostające we własności Greckiego Kościoła Prawosławnego¹⁷. Telewizja działa na zasadach zbliżonych do telewizji Kościoła w Rumunii. Rosyjski Kościół Prawosławny

---

¹⁵ *Radio Orthodoxyia – głos prawosławia na falach eteru – rozmowa z ks. Janem Kojło*, „Wiadomości Prawosławnej Diecezji Białostocko-Gdańskiej”, nr 4 (37), 2003, s. 13.

¹⁶ *Televiziunea Trinitas a Patriarhiei Române*, <<http://trinitastv.ro/despre-trinitas.tv>> (9.03.2015).

¹⁷ Strona radia i telewizji por. <<http://tv4e.gr/>> (18.03.2015).

(z największą liczbą wiernych wśród wszystkich Kościołów autokefalicznych) nie posiada *stricte* własnej, centralnej stacji telewizyjnej. W dniu 31 stycznia 2005 roku emisję rozpoczął w Rosji kanał telewizyjny Soyuz – najpierw jako lokalna stacja diecezji Jekaterynburga¹⁸. Jego znaczenie rosło i obecnie kanał odgrywa główną rolę wśród innych prawosławnych stacji na rynku rosyjskim. Posiada wielu korespondentów w różnych częściach Rosji i krajach ościennych. Białoruska redakcja z siedzibą w Mińsku wielokrotnie w ciągu roku przysyła swoich reporterów do relacjonowania ważnych wydarzeń także z Polski. Telewizja otrzymała w 2013 roku Nagrodę im. Księcia Konstantego Ostrogskiego przyznaną przez „Przegląd Prawosławny”¹⁹. Popularność stacji wśród polskich odbiorców sprawiła, że jest ona dostępna na niektórych platformach satelitarnych w naszym kraju²⁰.

Ponadto kraje typowo prawosławne mają prawo do określonego w przepisach korzystania z czasu antenowego telewizji publicznych. Istnieją odpowiednie komórki redakcyjne odpowiedzialne za przygotowanie audycji. Tradycją jest transmitowanie nabożeństw w dniu największych świąt – Bożego Narodzenia i Wielkanocy. Przykładowo w Federacji Rosyjskiej nabożeństwa bożonarodzeniowe i paschalne są zawsze transmitowane na antenie głównego rosyjskiego kanału – Pierwyj kanał. Sytuacja dotyczy także świąt o charakterze lokalnym. Mowa m.in. o dniu pamięci św. Sawy Serbskiego (27 stycznia), będącego w Republice Serbskiej świętem narodowym. Centralne nabożeństwa są transmitowane tego dnia na antenie telewizji publicznej.

Telewizja Polska

Jedyną stacją katolicką w Polsce jest obecnie Telewizja Trwam. Związana jest ona z zakonem redemptorystów²¹. Audycje o tematyce katolickiej pojawiają się także w telewizji publicznej. Za ich realizację odpowiada Redakcja Katolicka Programu 1. TVP. Sztandarowymi programami są niedzielna audycja *Między ziemią a niebem* oraz sobotni program dla dzieci i młodzieży *Ziarno*.

W warunkach Polskiego Kościoła Prawosławnego nie istnieje możliwość utworzenia i utrzymania stacji telewizyjnej. Prawosławni w Polsce korzystają zatem z ustawowej możliwości publikowania audycji na antenie telewizji publicznej oraz z możliwości, jakie w publikowaniu materiałów filmowych dają serwisy internetowe. Za realizację cytowanego wcześniej artykułu Ustawy odpowiada Redakcja Ekumeniczna Programu 2. Telewizji Polskiej. Redakcja powstała 1 lipca 1997 r. na podstawie porozumienia pomiędzy Polską Radą Ekumeniczną i TVP²². Celem Redakcji jest „szerzenie idei ekumenizmu i pojednania między religiami, wyznaniami i narodami”²³. Organ przygotowuje

---

18 *О канале*, <<http://tv-soyuz.ru/aboutchannel>> (10.03.2015).

19 D. Wysocka, *Za dawanie świadectwa – Nagrody im. księcia Ostrogskiego przyznane*, <www.cerkiew.pl/index.php?id=702&tx_ttnews%5Btt_news%5D=18445&cHash=1949ccfc0c245a6a47eaa1c743eb8571> (11.03.2015).

20 R. Olchowik, *Soyuz TV zwiększa zasięg o 13E*, <www.satkurier.pl/news/60061/soyuz-tv-zwieksza-zasięg-o-13e.html> (10.03.2015).

21 A. Baczyński, *Telewizja w duszpasterstwie*, [w:] *Media...*, s. 418.

22 *Redakcja Ekumeniczna*, <<http://www.tvp.pl/religia/programy-ekumeniczne/programy-redakcji-ekumenicznej/redakcja-ekumeniczna>> (9.03.2015).

23 *Ibidem*.

25-minutowe audycje dotyczące poszczególnych kościołów członkowskich PRE. Dyrektorem redakcji jest obecnie ksiądz Henryk Paprocki.

Na antenie TVP 2 programy o tematyce prawosławnej emitowane są w pierwszy wtorek miesiąca w czasie antenowym Redakcji Ekumenicznej (około 6.30). Ponadto transmitowane są regularnie trzy nabożeństwa w roku²⁴: Boże Narodzenie, Wielkanoc i Przemienienie Pańskie (transmisja ze Świętej Góry Grabarki). Transmisje nabożeństw realizuje na zlecenie Redakcji Ekumenicznej Ośrodek Regionalny Telewizji Polskiej w Białymstoku, toteż w regionalnym paśmie antenowym audycje są powtarzane.

Tematyka dotycząca bieżącego życia Kościoła prawosławnego pojawia się na antenie innych kanałów TVP również przy okazji ważnych wydarzeń. Z punktu widzenia czasu antenowego poświęconego Kościołowi prawosławnemu najważniejszym z nich była wizyta patriarchy moskiewskiego i całej Rusi Cyryla w Polsce w dniach 16–19 sierpnia 2012 roku. Znaczna część punktów pobytu zwierzchnika Rosyjskiego Kościoła Prawosławnego była relacjonowana na żywo na antenie TVP Info, a w roli komentatorów i ekspertów zapraszano wówczas do studia prawosławnych duchownych i dziennikarzy portalu Cerkiew.pl.

Audycja *U źródeł wiary*

Sztandarową audycją związaną z prawosławiem, przygotowywaną przez Regionalny ośrodek Telewizji Polskiej w Białymstoku jest audycja *U źródeł wiary*, która swoją premierę miała 21 grudnia 1997 roku²⁵. W 2002 roku ekipa realizująca audycję otrzymała Nagrodę im. Księcia Konstantego Ostrońskiego przyznaną przez „Przegląd Prawosławny” za wybitne osiągnięcia na rzecz prawosławia i ekumenizmu²⁶.

Obecnie audycja *U źródeł wiary* emitowana jest w niedzielę o godz. 18.30. Dostępna jest także w Internecie na stronie TVP. Formuła każdego programu jest identyczna – powitanie, 4–5-minutowe kazanie (przygotowane przez wyznaczonego duchownego), 2–3 materiały filmowe: najczęściej relacje z wydarzeń o charakterze religijnym bądź religijno-kulturowym na terenie województwa podlaskiego, ogłoszenia o najbliższych wydarzeniach, przegląd prasy prawosławnej (głównie „Przeglądu Prawosławnego” i „Wiadomości PAKP”) oraz często także rozmowa z gościem w studiu. Osobą prowadzącą program jest ks. Andrzej Misiejuk. Czas trwania audycji to około 30 minut.

Kanały Cerkiew.pl na portalu Youtube.com

Przykładem z pogranicza telewizji i Internetu jest działalność telewizyjna portalu Cerkiew.pl. Posiada on obecnie trzy kanały w serwisie Youtube.com. Kanał podstawowy, a także Kuchnia.cerkiew.pl i Cerkiew.pl news to przykład częściowej koncentracji poziomej oraz koncentracji pionowej – w momencie uruchomienia „Cerkiew.pl” miał być portalem, wykorzystującym jako platformę swojego działania jedynie Internet.

---

24 Pierwsza transmisja prawosławnego nabożeństwa na antenie telewizji publicznej odbyła się przy okazji wizyty papieża Jana Pawła II w białostockiej prawosławnej katedrze św. Mikołaja w dniu 5 czerwca 1991 roku.

25 J. Charkiewicz, G. Kuprianowicz, op. cit., s. 105.

26 „Przegląd Prawosławny” nagradza po raz trzynasty, <<http://info.wiara.pl/doc/143643.Przegląd-Prawoslawny-nagradza-po-raz-trzynasty>> (11.03.2015).

Obecnie nie działa, co prawda, na innych płaszczyznach, ale stał się również internetową telewizją – rozwijającą się i posiadającą coraz większą liczbę kanałów.

Kanał *Kuchnia.cerkiew.pl* jest jedynym z trzech, którego profil nie jest w pełni związany z profilem działalności portalu. Jego celem nie jest bowiem informowanie o wydarzeniach z życia Kościoła, edukacja teologiczna czy ewangelizacja, lecz „próba zachowania przepisów i receptur charakterystycznych dla kuchni prawosławnej, szczególnie z regionu Puszczy Knyszyńskiej”²⁷, co stanowi przykład konwergencji diagonalnej.

Internet

W dobie dzisiejszej technologii największe jednak znaczenie ogrywa Internet. Prawosławne instytucje przystosowują się do rozwoju mediów, tworząc coraz bogatsze strony internetowe, będące nieraz przykładem konwergencji mediów – odznaczające się szeroką gamą rodzajów i treści przekazu.

Do najbardziej znanych portali związanych z prawosławiem należą poza oficjalną stroną PAKP *orthodox.pl* również dwa inne portale – oba należące do stowarzyszenia Prawosławna Inicjatywa Orthnet: portal fotograficzny *Orthphoto.net* oraz serwis *Cerkiew.pl*.

Serwis rozpoczął swoją działalność szesnaście lat temu. Przez ten okres strona przeszła wiele przemian – zmieniali się tworzący ją ludzie, szata graficzna, a także płaszczyzny działalności serwisu – dziś posiada on swój fanpage na portalu społecznościowym Facebook, wspomniane już kanały filmowe na Youtube, rozwijającą się publicystykę, bogaty zbiór artykułów i tekstów naukowych poświęconych prawosławiu i często aktualizowany dział fotoreportaży. Główną funkcją serwisu jest funkcja informacyjna. Oglądalność serwisu *Cerkiew.pl* wynosi około półtora tysiąca użytkowników dziennie. Wszyscy członkowie redakcji są wolontariuszami.

Wyzwania

Wykorzystanie mediów przez środowisko prawosławne w Polsce jest stosunkowo duże, choć nie wyczerpuje wszystkich możliwości. Jest to sytuacja dynamiczna, rozwijająca się. Przyczyną niepełnego wykorzystania potencjału jakie daje radio i telewizja, a obecnie zwłaszcza Internet wynika w dużej mierze z kwestii finansowych. PAKP nie dysponuje środkami, pozwalającymi na utworzenie własnej telewizji (choćby zamiastką takowej jest telewizja serwisu *Cerkiew.pl*). Nie byłby również w stanie utrzymać profesjonalnej agencji informacyjnej. Można zaryzykować twierdzenie, że filar obecnych mediów prawosławnych w Polsce stanowi serwis *Cerkiew.pl*, będący ewenementem z uwagi na fakt, że wszyscy członkowie jego redakcji są wolontariuszami. Portal wykorzystuje wiele możliwości, działając aktywnie nie tylko jako serwis internetowy, ale również coraz intensywniej jako telewizja internetowa. Wypełnia przy tym lukę dostrzegalną szczególnie dziś, w dobie obrazu.

W niniejszym tekście nakreślony został ogólny obraz mediów audiowizualnych i audycji w tychże mediach, związanych ze środowiskiem Kościoła prawosławnego w Polsce.

---

²⁷ Rusza projekt „KUCHNIA” *Cerkiew.pl*, <http://www.cerkiew.pl/index.php?id=3737&tx_ttnews%5Bpointer%5D=4&tx_ttnews%5Btt_news%5D=19938&tx_ttnews%5BbackPid%5D=3737&cHash=0af53951196443c0b75ee76cf7c49e59> (11.03.2015).

Obserwacje na temat funkcjonowania wyżej wymienionych mediów zostały zestawione z faktami na temat działalności analogicznych medialnych organów w innych krajach oraz Kościołach w Polsce. Jednoznacznym wnioskiem nasuwającym się w wyniku analizy tematu jest to, że związki wyznaniowe powinny w możliwie najszerszym zakresie wykorzystać potencjał, jakim są we współczesnym świecie media.

Media to doskonałe narzędzie ewangelizacyjne, pozwalające zarówno na informowanie o bieżących wydarzeniach z życia Kościoła, kulturowo-moralne kształtowanie odbiorcy i docelowo również głoszenie Ewangelii. Kościoły nie mogą pozostać obojętne na wyzwanie, jakim są współczesne media.

Obowiązkiem Kościoła jest wykorzystanie wszystkich dostępnych możliwości do ewangelizacji. Warto na koniec zacytować, dotyczące tej powinności słowa księdza Grzegorza Misijuka, jednego z najbardziej związanych z mediami duchownych: „Czasem pytają mnie, czy apostołowie korzystaliby teraz z Internetu, samolotów, rozprzestrzeniając słowo Boże. Myślę, że tak. Trzeba wykorzystywać wszystko, by Bóg nie powiedział: byliście leniwi”²⁸.

SUMMARY

Hieromonk Paweł Karczewski

Presence of the Orthodox Church in the Media Space

Keywords: media, television, internet, radio, Orthodoxy, Cerkiew.pl

The paper describes the main problems and challenges connected to the presence of the Orthodox Church and religious content in the media space – especially in electronic media (radio, television, internet). The text outlines the general history and current status of activities of the Polish Autocephalous Orthodox Church in the media, with particular emphasis on the role of the laity. Problems and possible ways of solving them are presented, as well as challenges faced by the clergy and lay people who use new forms of evangelization.

---

28 A. Radziukiewicz, *By Bóg nie powiedział: – Byliście leniwi*, „Przegląd Prawosławny”, nr 3 (225), 2004, s. 14.